

De víctimes a culpables

El dijous 19 de juliol el Congrés de Diputats va aprovar el nou decret de retallades. El contingut d'aquest decret conté la pujada de l'IVA, la rebaixa del sou dels funcionaris i la reducció de les prestacions per desocupació als aturats del sisè mes. Aquest dràstic paquet de retallades se suma als anteriors, en què, entre altres mesures, hi ha la pujada del preu de les taxes universitàries i el copagament dels medicaments. Mariano Rajoy justifica aquest conjunt de mesures tot afirmant que "no són agradables però són imprescindibles". És una tònica generalitzada el discurs que presenta les retallades com l'única opció possible en l'escenari de crisi econòmica. Sense entrar a discutir la necessitat de mesures orientades a resoldre la situació actual, és important recordar que es tracta de polítiques i, per tant, d'opcions ideològiques que afavoreixen una part de la població i perjudiquen l'altra.

La teoria sobre les polítiques públiques afirma que tota intervenció està motivada per un problema de partida que es busca resoldre a través d'un conjunt d'activitats. La premissa central és que les polítiques públiques recolzen en una teoria del canvi. És a dir, un conjunt d'hipòtesis mitjançant les quals se suposa que la intervenció ha de produir el canvi esperat per millorar la situació problemàtica. Si s'aplica aquesta mirada analítica al conjunt de retallades acumulades des de principis d'any, s'observa que totes tenen en comú el fet de construir una teoria del canvi basada en la criminalització de determinats col·lectius socials.

La rebaixa del sou dels funcionaris parteix de la idea que l'estabilitat laboral de què gaudeixen compensa i amortitza la disminució dels ingressos mensuals.

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

Aquesta teoria facilita que la mateixa ciutadania critiqui les mobilitzacions dels treballadors de l'administració pública amb la idea de "per què es queixen si tenen feina per a tota la vida". Amb això, s'aconsegueix fer oblidar que molts d'aquests treballadors de l'administració pública no són funcionaris, alhora que es debilita la credibilitat i solvència dels serveis públics de l'Estat.

La reducció de les prestacions per atur a partir del sisè mes es basa en la idea que la pèrdua d'ingressos motivarà la recerca de feina. En el fons, s'està acusant les persones aturades de ser responsables de la seva situació. S'alimenta, entre la ciutadania ocupada, la idea més que obsoleta en el context actual de "qui no treballa és perquè no vol".

La coherència ideològica amb aquesta darrera teoria del canvi serveix per justificar l'abaratiment de l'acomiadament que preveu la reforma laboral i la disminució d'un punt percentual de les cotitzacions de les empreses a la seguretat social que inclou el decret de les retalla-

des. En aquest cas, des d'una lògica absolutament simplificadora, es defensa que la disminució de la pressió fiscal a les empreses contribuirà a crear llocs de treball.

En el cas de l'augment de les taxes universitàries, les justificacions redonden en teories simples sobre la realitat social: si puja el preu de la matrícula pujarà el rendiment acadèmic dels estudiants. La idea de fons és que molts universitaris no aprofiten el temps i allarguen els seus estudis atès el baix cost que, fins ara, suposava cursar una carrera universitària.

Finalment, tant el copagament dels medicaments implementat pel govern espanyol com l'euro per recepta del govern català es basen, entre altres aspectes, en la idea que hi ha un abús dels medicaments per part de la població. A partir d'aquesta lògica es defensa que si s'apuja el preu dels medicaments, la ciutadania en farà un ús més racional.

Només a partir d'aquest conjunt de teories del canvi és possible defensar que no s'han traspassat les línies vermelles de l'estat del benestar. Aquest discurs manté que el problema de partida són les conductes irresponsables de la ciutadania i no les seves necessitats socials. Des d'aquesta lògica, es defensa que les mesures inevitables permetran acabar amb el privilegi dels funcionaris, els aturats vividors, els pobres empresaris, els universitaris revolucionaris i els addictes als medicaments. I així, s'intenta amagar la precarietat laboral dels funcionaris, el drama quotidià de l'atur, el privilegi de les grans empreses i fortunes, l'elitisme universitari i els malalts crònics desatesos. La invisibilització d'aquests col·lectius permet convertir les víctimes en culpables. La criminalització de la seva realitat quotidiana és una irresponsabilitat política que atempta contra l'estat del benestar.

El discurs de les retallades manté que el problema són les conductes irresponsables de la ciutadania i no les seves necessitats socials